

PROGRAMUL EDUCAȚIE ȘI OCUPARE 2021-2027

Prioritate: P01 „Modernizarea instituțiilor pieței muncii”

Obiectiv specific: ESO4.2 „Modernizarea instituțiilor și a serviciilor pieței muncii pentru ca acestea să evalueze și să anticipeze necesitățile în materie de competențe, să asigure o asistență promptă și personalizată și să sprijine corelarea cererii și a ofertei, tranzițiile și mobilitatea pe piața muncii (FSE+)”

Cod proiect: PEO/48/PEO_P1/OP4/ESO4.2/PEO_A7/309187

Titlu Proiect: Dialog social și parteneriate pentru Ocupare și Formare

A 1-Acțiuni care vizează îmbunătățirea capacității și digitalizarea organizațiilor societății civile

Politica de ocupare a forței de muncă la nivelul Uniunii Europene -scurt istoric

Strategia europeană privind ocuparea forței de muncă, care datează din 1997, stabilește obiective comune pentru politica de ocupare a forței de muncă și contribuie la o coordonare necoercitivă între statele membre. Unul dintre principalele obiective ale Strategiei Europa 2020 a reprezentat crearea mai multor locuri de muncă și de mai bună calitate. De la începutul acestui deceniu, Comisia Europeană a propus obiective noi, mai ambițioase privind politica de ocupare a forței de muncă. Legislația Uniunii Europene este relevantă, chiar dacă responsabilitatea pentru politica socială revine în primul rând guvernelor statelor membre.

În conformitate cu articolul 3 din Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE), Uniunea are datoria de a urmări ocuparea integrală a forței de muncă și progresul social. Clauza orizontală din articolul 9 al Tratatului privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE) prevede că obiectivul atingerii unor niveluri ridicate de ocupare a forței de muncă trebuie luat în considerare în definirea și punerea în aplicare a politicilor și activităților Uniunii Europene. Statele membre și Uniunea trebuie să acționeze în vederea elaborării unei strategii coordonate pentru ocuparea forței de muncă. Promovarea unei forțe de muncă calificate, instruite și adaptabile, precum și a unor piețe ale muncii capabile să reacționeze rapid la schimbările economice.

Deoarece numeroase state membre se confruntau cu un nivel ridicat de șomaj, Cartea albă din 1993 privind creșterea economică, competitivitatea și ocuparea forței de muncă a lansat o dezbatere dedicată strategiei UE privind economia și ocuparea forței de muncă, stabilind pentru prima dată ocuparea forței de muncă drept cea dintâi prioritate a agendei UE.

Noul capitol privind ocuparea forței de muncă din Tratatul de la Amsterdam din 1997 a constituit baza pentru crearea Strategiei europene privind ocuparea forței de muncă (EES) și a Comitetului permanent pentru ocuparea forței de muncă cu caracter consultativ, având ca rol promovarea coordonării politicilor statelor membre în materie de ocupare a forței de muncă și de piața muncii. Statele membre continuă însă să fie principalele responsabile de politica lor în materie de ocupare a forței de muncă. Includerea unui „protocol social” în tratat a consolidat implicarea partenerilor sociali.

Summitul extraordinar de la Luxemburg dedicat locurilor de muncă, din noiembrie 1997, a lansat EES, precum și metoda deschisă de coordonare-, așa-numitul Proces de la Luxemburg, un ciclu anual de coordonare și de monitorizare a politicilor naționale de ocupare a forței de muncă pe baza angajamentelor statelor membre de stabilire a unui set comun de obiective. EES a pus obiectivul privind obținerea unor rate ridicate de ocupare a forței de muncă pe picior de egalitate cu obiectivele macroeconomice de creștere și stabilitate economică.

În 2000, Consiliul European de la Lisabona a convenit asupra noului obiectiv strategic de transformare a UE în „cea mai competitivă și dinamică economie bazată pe cunoaștere din lume”, ocuparea integrală a forței de muncă fiind un obiectiv major al politicilor de angajare și sociale, urmând ca, până în 2010, să se realizeze obiective concrete (Strategia de la Lisabona).

În urma crizei financiare din 2007-2008, în 2010 a fost adoptată Strategia Europa 2020 și a fost introdus semestrul european pentru a facilita coordonarea politicilor financiare și economice. Această strategie pe 10 ani pentru ocuparea forței de muncă și o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii a definit pentru prima dată o serie de obiective principale, inclusiv creșterea participării pe piața forței de muncă a persoanelor cu vârste cuprinse între 20 și 64 de ani la 75 % până în 2020. Toate obiectivele principale au trebuit să fie transpuse în obiective naționale de către statele membre.

În 2017, Comisia a prezentat Pilonul european al drepturilor sociale (PEDS), care stabilește 20 de principii și drepturi esențiale menite să sprijine o convergență reînnoită către condiții mai bune de viață și de muncă. Acesta este însoțit de un „tablou de bord social” pentru a monitoriza progresele înregistrate. În cadrul Summitului social de la Göteborg din noiembrie 2017, Parlamentul, Consiliul și Comisia și-au subliniat angajamentul comun prin adoptarea unei proclamații comune privind PEDS.

Planul de acțiune din 2021 privind punerea în aplicare a PEDS a stabilit trei noi obiective principale ale UE care trebuie îndeplinite până în 2030, care includ următoarele:

- ✓ ocuparea forței de muncă: cel puțin 78 % din populația cu vârste între 20 și 64 de ani ar trebui să ocupe un loc de muncă până în 2030;
- ✓ competențe; cel puțin 60 % dintre toți adulții ar trebui să participe la formări în fiecare an.

Ciclul anual de monitorizare a politicilor de ocupare a forței de muncă din cadrul semestrului european include următoarele componente:

- ✓ liniile directoare privind ocuparea forței de muncă, elaborate de Comisie și adoptate de Consiliu după consultarea Parlamentului;

- ✓ un raport comun privind ocuparea forței de muncă, publicat de Comisie și adoptat de Consiliu;
- ✓ programele naționale de reformă;
- ✓ rapoartele de țară și recomandările specifice fiecărei țări, elaborate de Comisie, iar cele din urmă adoptate de Consiliu.

Cele patru linii directoare privind ocuparea forței de muncă (articolul 148 din TFUE) prezintă obiective strategice pentru politicile naționale de ocupare a forței de muncă și conțin priorități de politică în domeniul ocupării forței de muncă, al educației și al incluziunii sociale. Aceste linii directoare fac parte din cele opt orientări integrate, care cuprind, de asemenea, patru orientări generale ale politicilor economice (articolul 121 din TFUE).

Pe baza dispozițiilor din TFUE referitoare la afacerile sociale și libertatea de circulație, au fost adoptate o serie de directive, regulamente și decizii aferente pentru a se asigura standarde minime în întreaga UE în următoarele domenii principale:

- ✓ sănătatea și securitatea în muncă; drepturile și obligațiile generale și specifice, echipamentul de lucru, riscurile specifice, de exemplu substanțele periculoase, cancerigene;
- ✓ egalitatea de șanse pentru femei și bărbați; tratamentul egal la locul de muncă, sarcina, concediul de maternitate, concediul parental;
- ✓ protecția împotriva discriminării pe criterii de sex, rasă, religie, vârstă, dizabilități și orientare sexuală (Combaterea sărăciei, a excluziunii sociale și a discriminării);
- ✓ condițiile de lucru: salariile minime, munca cu fracțiuni de normă, lucrătorii pe platforme digitale, contractele de angajare pe perioadă determinată, programul de lucru, ocuparea forței de muncă în rândul tinerilor, informarea și consultarea lucrătorilor (Dreptul lucrătorilor la informare, consultare și participare; Dialogul social);
- ✓ serviciile de sprijin: cooperarea consolidată între serviciile publice de ocupare a forței de muncă;
- ✓ libera circulație a lucrătorilor: egalitatea de tratament, accesul la prestații sociale
- ✓ detașarea lucrătorilor: durata, remunerarea, sectoarele avute în vedere

În plus față de așa-numitele „instrumente juridice obligatorii” menționate mai sus, există măsuri suplimentare care contribuie la o mai bună coordonare între statele membre ale UE prin intermediul „instrumentelor juridice neobligatorii”, inclusiv recomandările fără caracter obligatoriu ale Consiliului și alte inițiative de politică din partea Comisiei.

- ✓ Garanția europeană pentru tineret are drept scop să asigure că toți oamenii cu vârstă sub 30 de ani primesc o ofertă de bună calitate de angajare, de continuare a educației, de intrare în ucenicie sau de efectuare a unui stagiu în termen de patru luni de la intrarea în șomaj sau de la momentul în care nu mai participă la o formă de învățământ formal.
- ✓ O recomandare a Consiliului privind integrarea șomerilor de lungă durată pe piața forței de muncă se axează pe înregistrare, evaluări individuale aprofundate și acorduri de integrare în muncă care urmează să fie oferite șomerilor de lungă durată înregistrați.
- ✓ Agenda europeană pentru competențe conține 12 acțiuni legate de competențele pentru locuri de muncă, create pentru a se garanta dreptul la formare și la învățare pe tot parcursul vieții în întreaga Europă. Anul care s-a încheiat la 8 mai 2024 a fost desemnat „Anul european al competențelor” și a vizat abordarea deficitului de competențe din UE și promovarea unei mentalități de recalificare și perfecționare, pentru a ajuta oamenii să obțină locuri de muncă de calitate.
- ✓ O recomandare a Comisiei privind un sprijin activ eficace pentru ocuparea forței de muncă în urma crizei provocate de pandemia de COVID-19 prezintă o abordare strategică pentru tranziția treptată de la măsurile de urgență luate pentru a menține locurile de muncă în timpul pandemiei la noile măsuri necesare pentru o redresare generatoare de locuri de muncă.
- ✓ Cadrul strategic privind sănătatea și siguranța la locul de muncă 2021-2027 include provocările-cheie, obiectivele strategice în materie de securitate și sănătate în muncă și acțiunile și instrumentele de gestionare a acestora.
- ✓ Strategia europeană privind serviciile de îngrijire urmărește să asigure servicii de îngrijire de înaltă calitate, abordabile ca preț și accesibile în întreaga UE și să îmbunătățească situația atât pentru beneficiarii serviciilor de îngrijire, cât și pentru persoanele care îi îngrijesc, fie profesional, fie informal.

O serie de programe de finanțare ale UE oferă sprijin în domeniul ocupării forței de muncă.

- ✓ Fondul social european Plus este principalul instrument al UE de investiții în oameni și reunește o serie de fonduri și programe, în special Fondul social european, Inițiativa privind ocuparea forței de muncă în rândul tinerilor, Fondul de ajutor european destinat celor mai defavorizate persoane și Programul pentru ocuparea forței de muncă și inovare socială.
- ✓ Fondul european de ajustare la globalizare pentru lucrătorii disponibilizați sprijină persoanele care și-au pierdut locul de muncă din cauza schimbărilor structurale intervenite în practicile comerciale mondiale, a digitalizării, a automatizării și a tranziției către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon.

- ✓ Mecanismul de redresare și reziliență, elementul central al NextGenerationEU, este un instrument temporar de sprijinire a reformelor și a investițiilor întreprinse de statele membre în perioada februarie 2020-31 decembrie 2026. Mecanismul de redresare și reziliență are scopul de a atenua efectele pandemiei de COVID-19 și de a face economiile și societățile europene mai sustenabile și mai bine pregătite pentru provocările și oportunitățile tranziției verzi și digitale.
- ✓ REACT-EU (Asistența de redresare pentru coeziune și teritoriile Europei) completează programele fondurilor structurale pentru perioada 2014-2020 și alocările pentru coeziune pentru perioada 2021-2027. Aceasta extinde măsurile de răspuns la criză și de reparare a daunelor aduse prin intermediul Inițiativei pentru investiții ca reacție la coronavirus și al Inițiativei plus pentru investiții ca reacție la coronavirus.
- ✓ SURE (Sprijin pentru atenuarea riscurilor de șomaj într-o situație de urgență) a oferit asistență financiară statelor membre în timpul crizei provocate de pandemia de COVID-19, permițând scheme de șomaj tehnic sau măsuri similare pentru protejarea locurilor de muncă și a lucrătorilor.
- ✓ Fondul pentru o tranziție justă urmărește să atenueze costurile sociale și economice ale tranziției către o economie neutră din punct de vedere climatic, ajutându-i pe oameni să se adapteze pe o piață a forței de muncă în schimbare. Acesta este primul pilon al Mecanismului pentru o tranziție justă, care face parte din Pactul verde european.

Rolul Parlamentului European în acest domeniu s-a dezvoltat treptat. De la intrarea în vigoare a Tratatului de la Amsterdam, Parlamentul trebuie consultat cu privire la liniile directoare privind ocuparea forței de muncă înainte ca acestea să fie adoptate de către Consiliu.

Parlamentul a susținut puternic Strategia Europa 2020. O parte dintre inițiativele de combatere a șomajului în rândul tinerilor se bazează pe propunerile Parlamentului de acțiuni concrete, practice, și anume Garanția pentru tineret a UE și standardele minime privind stagiile. În rezoluția sa din iulie 2014, Parlamentul a solicitat un cadru juridic al UE care să introducă standarde minime pentru punerea în aplicare a Garanției pentru tineret, inclusiv privind calitatea ucenicilor, și care să vizeze și tinerii cu vârsta între 25 și 30 de ani. Într-o rezoluție din 2018 referitoare la următorul buget pe termen lung al UE, Parlamentul a solicitat o creștere semnificativă a finanțării pentru punerea în aplicare a Inițiativei privind ocuparea forței de muncă în rândul tinerilor. În octombrie 2020, Parlamentul a adoptat o rezoluție în care își exprima îngrijorarea cu privire la caracterul voluntar al Garanției pentru tineret (în prezent o recomandare a Consiliului) și a solicitat Comisiei să propună un instrument cu caracter obligatoriu.

Parlamentul a condamnat, de asemenea, stagiile neremunerate și a îndemnat Comisia să revizuiască instrumentele europene existente, cum ar fi cadrul de calitate pentru stagii și cadrul

europen pentru programe de ucenicie de calitate și eficace. Parlamentul a insistat asupra includerii unor criterii de calitate în ofertele adresate tinerilor, inclusiv a principiului remunerării echitabile a stagiilor, a accesului la protecție socială, a ocupării durabile a forței de muncă și a drepturilor sociale, pentru a transforma cadrul din 2014 într-un instrument legislativ mai puternic. În urma acestei solicitări și pentru a aborda unele dintre aceste preocupări, Comisia a prezentat, în martie 2024, o propunere de directivă privind îmbunătățirea și asigurarea respectării condițiilor de muncă ale stagiilor și combaterea raporturilor de muncă obișnuite disimulate sub formă de stagii, precum și o propunere de revizuire a Recomandării Consiliului privind un cadru de calitate pentru stagii.

De asemenea, în rezoluția sa din octombrie 2015, Parlamentul a sprijinit abordarea adoptată în Recomandarea privind integrarea șomerilor de lungă durată pe piața forței de muncă. Activitatea intensivă a Parlamentului în domeniul dezvoltării competențelor a avut un impact asupra Agendei europene pentru competențe. Parlamentul a subliniat importanța învățării pe tot parcursul vieții și a educației și formării profesionale, inclusiv a perfecționării și a recalificării. Acesta a solicitat în mod repetat Comisiei și statelor membre să instituie un Spațiu european al educației și formării profesionale.

Rezoluția Parlamentului European din 13 martie 2019 referitoare la semestrul european a subliniat că obiectivele și angajamentele sociale ale UE sunt la fel de importante ca obiectivele sale economice. Într-o rezoluție adoptată la 10 iulie 2020 referitoare la orientările pentru politicile de ocupare a forței de muncă ale statelor membre, deputații în Parlamentul European au solicitat măsuri radicale pentru a atenua șocul provocat de pandemie, în special o revizuire a orientărilor viitoare, și au subliniat necesitatea de a combate șomajul în rândul tinerilor prin îmbunătățirea Garanției pentru tineret. În contextul crizei energetice și al crizei costului vieții, Parlamentul a invitat statele membre și Comisia să acorde prioritate combaterii șomajului și să consolideze instrumentul SURE pentru a sprijini schemele de șomaj tehnic, veniturile lucrătorilor și lucrătorii concediați temporar din cauza creșterii prețurilor la energie, precum și pentru a atenua efectele șocurilor asimetrice.

Sursa: Parlamentul European, Fișe descriptive despre Uniunea Europeană, 2.3. Politica socială și de ocupare a forței de muncă